

DÜNYA FUTBOL ŞAMPİYONASI BAĞLAMINDA ALMANYA'DA AÇIĞA ÇIKAN MİLLİYETÇİLİK (PATRİOTİZMUS) AKIMININ ALMAN BASININA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Die Bewertung der Deutschen Medien die in Bezug auf WM 2006 hervorgegangene Patriotismusbewegung

Dr.phil.Arslan Topakkaya
Mersin Üniversitesi Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi
arslan_topakkaya@hotmail.com

Özet

2006 dünya futbol şampiyonası Almanların da diğer milletler gibi kendi ülkeleri ve bayraklarıyla özdeşlik kurabileceklerini açık olarak göstermiştir. Alman medyası bu şampiyonanın Almanların kendi öz güvenlerini tekrar kazanmalarına neden olduğu ve vatan sevgisinin daha önce görülmemiş bir biçimde arttığı konusunda hemfikirdir. Aynı zamanda Alman medyası bu şampiyona vesilesiyle ülkede yaşayan yabancıların integrasyonu konusunda yeni bir şans ortaya çıktığını bunun en güzel örneğinin de ülkede yaşayan Türklerin Alman milli takımını desteklemeleri olduğu tespitinde bulunmaktadır. Aniden ortaya çıkan bu milliyetçi dalganın Hitler diktatörlüğü zamanındaki milliyetçilikle mukayese edilemeyeceği saptaması yapılmaktadır. Bu dalganın sakıncalarına sadece bir öğretmen sendikası dikkat çekmiş, buna karşın Alman milliyetçiliğini benimsemeyen solcu üniversite hocaları bile bu milliyetçi dalgayı selamlamışlardır.

Anahtar kelimeler: Dünya Şampiyonası, Vatansızlık, Milli duygu, Özgüven, İntegrasyon, Yabancılar, Milli gurur.

Zusammenfassung

Die WM hat zum ersten Mal ganz deutlich gezeigt, das sich die Deutschen wie andere Länder mit ihrem Land und seinen Nationalfarben identifizieren. Die deutschen Medien waren sich darüber einig, das die Deutschen durch die Fußballweltmeisterschaft ihr Selbstbewusstsein wieder gefunden haben und das Gefühl des Patriotismus so gestiegen war wie nie zuvor. Aus der Fußball-WM ergebe sich eine neue Chance für die Integration von Ausländern, berichteten die deutschen Medien und begründeten dies vor allem mit der Unterstützung der deutschen Nationalmannschaft durch die in Deutschland lebenden Türken. Dieser plötzlich ausgebrochene Nationalstolz darf auf keinen Fall mit dem Nationalstolz der nationalsozialistischen Zeit Hitlers verwechselt werden. Nur eine Lehrgewerkschaft betonte das diese Welle gefährlich werden könnte und sogar linke Hochschulprofessoren, die sonst kein Anhänger des deutschen Nationalismus sind begrüßten diesen Patriotismus.

Stichwörter: Die WM, Patriotismus, Nationalgefühl, Selbstbewusstsein, Integration, Ausländer, Nationalstolz.

Giriş:

2006 Dünya Futbol Şampiyonası 09.07.06'da Fransa ile İtalya arasında oynanan ve İtalya tarafından kazanılan final maçıyla tamamlandı. Bir çok futbol yorumcusuna ve futbolla yakından ilgilenenlere göre oynanan futbol açısından çok fazla zevk vermeyen bir şampiyona izledik. Bizim için bu şampiyonanın sönük geçmesinin en önemli nedeni, milli takımımızın bu şampiyona'ya katılamayışdır. Bu şampiyona ayrıca bariz hakem hatalarıyla ve bunun tabii sonucu olan haksız tur geçmelerle de ilginç örneklere sahne olmuştur. Fakat bütün şampiyona

boyunca dikkatlerden hiç kaçmayan iki önemli olaydan birincisi final maçında Zidan'ın İtalyan savunma oyuncusu Materazzi'ye kafa atıp oyundan atılması ve bazılarına göre Fransa'nın kupayı bu yüzden kaybetmesi¹, diğeryse bazı Afrika ülkelerinin bir zamanlar ülkelerini koloni haline getirmiş ülkelerle olan karşılaşmalarda her iki ülkenin taraftarı olmayan seyircilerin Afrika ülkelerini tutmaları ve onları desteklemesiydi. Bütün bunlardan daha önemlisi ise bu şampiyonada Almanya'da II. Dünya Savaşından beri hiç görülmemiş bir şekilde ortaya çıkan (Patriotismus)² milliyetçilik olgusuydu.. Almanya'yı ve Almanları tanıyanlar hatta bizzat Almanların kendisi içinde bu olgu gerçekten öngörülebilecek bir olgu değildi. Almanya 2002 dünya kupası şampiyonasında final oynamasına rağmen gösterilen coşku ve milliyetçilik duyguları bu kadar yoğun değildi.

Biz bu makalemizde Alman basınında artan bu milliyetçilik duygusunun nasıl değerlendirildiğine ve bunun sebepleri ve arka planına gözetmeye çalışacağız. Kendimizi Alman basınından önemli üç gazete (bunlar Almanyanın en önemli gazeteleri olan *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *Süddeutschezeitung*, ve *Die Welt*) ve üç önemli haftalık haber magazin dergisiyle (*Der Spiegel*, *Focus* ve *Stern*) sınırlandıracağız. Bu gazete ve dergilerin seçilmesinin en önemli sebebi ülkenin hem en çok okunan gazete ve dergileri olması hem de etki alanının geniş olmasıdır.

Alman Basınına Göre Dünya Futbol Şampiyonası Bağlamında Açığa Çıkan Milliyetçilik Akımının Değerlendirilmesi

¹ Bu olay sonrasında gelişen olaylar oldukça ilginç gelişmelere sahne olmuştur. İtalyan oyuncunun Fransız oyuncuya ağır küfürler etmesi sonunda, Fransız oyuncuya yaptığı davranıştan dolayı hak verenler hatta bu yüzden kupanın İtalya'dan alınması gerektiğini ileri sürenler bile olmuştur. Fakat bu olay İtalyan senato başkan yardımcısı Mordelli'nin Fransa futbol takımının zenciler ve Müslümanlar kısmen de komünistlerden oluştuğu bu anlamda sadece Fransa'yı değil bütün bunların hepsini yendiklerini söylemesi ve bu söyleminde ısrar etmesi Fransa ile İtalya arasında diplomatik bir krize sebep olmuştur. Her iki futbolcuda şu an itibarıyla FİFA soruşturması içerisindeyler. Olayın nasıl bir gelişim seyri göstereceği gerçekten merakaverdir.

² Bu kavram milli duygu, milli gurur, vatan sevgisi, ülke sevgisi, milli şuur, aşırı milliyetçilik olarak tanımlanmaktadır. Bizdeki milliyetçilik kavramının karşılığıdır. Makalede her iki kavramda „milliyetçilik“ anlamında kullanılacaktır.

Bk. © Duden - Die sinn- und sachverwandten Wörter. 2. Aufl. in neuer Rechtschreibung (Mannheim 1997; CD-ROM)

Der Spiegel'den Reinhard Mohr bu gelişmeyi önceden kestirmiş olacak ki şampiyonanın başladığı günden beri hergün "*Mohrs Deutschlandgefühl*" (Mohr'un Almanya duygusu) başlıklı yazı kaleme almıştır. Bu yazılarda "*Klinsimeter*" adını verdiği bir çizelgeyle güncel vatanseverlik ve milliyetçilik duygularını günlük notlandırmaya tabi tutmuştur. İlk yazı şampiyonanın açılış maçının olduğu gün yani 09.06.06 kaleme alınmıştır. Almanyada her tarafta müthiş bir bayrak³ asma yarışının başladığını evlerden dükkanlara, taksilere hatta resmi dairelere kadar bu dalganın yayıldığını söyledikten sonra şu ömenli tespitte bulunur: "Romadaki dünya şampiyonluğundan ve 1990'daki iki almanyanın birleşmesinden beri caddelerde hiç bu kadar Alman bayrağı görülmemiştir. 2006 dünya şampiyonası başlamadan önce yepyeni bir duyguyla karşı karşıyayız. Artık bizde bayraklarımızı rahatlıkla gösterebiliriz"⁴. Alman bayrağının rengi olan siyah-kırmızı-sarı renkleri sadece bayrakla kalmamış; mümkün olan her şey bu renklerle bezenmiştir. *Focus* dergisi bu haberi şu cümlelerle aktarmaktadır: "Sakızlar, şortlar, koltuklar şampiyona dolayısıyla siyah-kırmızı-sarı renklere boyandı. Hollanda tomatoesi bile Alman bayrağının renklerine boyanmış bulunuyor. Milyonlarca Alman milli gururlarını çekinmeden sergiliyorlar. Şimdiye kadar her türlü milli semboller peşinen mahkum edilirken; bu şampiyona günlerinde kimse bu duygulara karşı çıkmıyor"⁵. Dergi haberin devamında Alman meclis başkanı Norbert Lammert'in (CDU) halkta açığa çıkan bu milliyetçilik duygularını överek milli sembollerle halkın du derece içli dışlı olmasından memnun olduğunu şu cümlelerle bildirmektedir: "İnsanların kendinden emin ve gayet tabi de olan ülkelerine karşı bu bağlılıkları mutluluk vericidir. Bundan sonra Almanyada ırkçılık anlamında bir milli gurur olmayacaktır. Almanya artık değişmiştir"⁶. Almanyayı önceden tanıyanlar bu değişimi hemen farketmektedirler. *Stern* dergisi genel yayın yönetmeni T. Osterkorn bu realiteyi şöyle dile getirmektedir: "Almanyayı önceden tanıyanlar değişimleri daha kuvvetli bir biçimde

³ Şampiyona başladığından beri ve şampiyona sırasında o kadar Alman bayrağı satılmıştır ki üreticiler bayrak yetiştiremez olmuşlardır. Sadece Almanlar değil turistler de çok sayıda Alman bayrağı almaktadır. Berlin eyalet hükümeti alman bayrağı taşımak isteyen polislere devlet hizmeti gören memurların tarafsız olması gerektiği gerekçesiyle yasak getirmiş fakat bu yasakta oldukça sert tartışmalara sebep olmuştur.

⁴ Mohr, R.: Der Patriotismus-Pegel, alıntı tarihi 10.07.06, İnternet adresi <http://www.spiegel.de/kultur/gesellschaft/0,1518,420451,00.html>.

⁵ Mayer, I.: Nationalstolz, alıntı tarihi 07.07.06. İnternet adresi: http://focus.msn.de/politik/deutschland/nationalstolz_nid_30428.html

⁶ A.g.y.

hissetmektedirler. Beş seneden beri M. Streck Amerikada *Stern* muhabiri olarak çalışmakta ve arasıra Almanya'ya gelmektedir. Şampiyona için Almanya'ya geldikten sonra bir fotomuhabiri arkadaşla bütün Almanya'yı gezdiler. Streck bu gezilerde kendisini sanki Amerikada gibi hissettiğini söyledi. [O] 'insanların birbirine yakınlığı, açıklığı ve milli sembollerle sorunsuz bir şekilde içli dışlı olmalarının [kendisini] gerçekten hayretler içinde bıraktığını' ifade etmiştir⁷. Gerçekten Almanya değişmiş, daha önce ırkçılık olarak nitelenen bir çok şey olması gereken tabii bir şey olarak görülmeye başlanmıştır. Nazi dönemi sonrası Almanya'da ne zaman "milli aidiyet" ile ilgili bir tartışma olsa, diğer insanlar için gayet normal karşılanması gereken şeyler Almanya'da oldukça sert tartışma hatta alay konusu yapılmıştır. Milli aidiyet hakkında olumlu düşüncelere sahip olan insanlar Neonazilerle hiçbir bağlantısı olmamalarına rağmen hemen nazi suçlamasıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu suçlamalar bizzat Alman kamoyu tarafından yapılmaktadır.⁸ Ünlü kabaretist Matthias Beltz'in 1990'da Alman halkıyla ilgili yaptığı şu tespit oldukça ağırdır: "Bir zamanlar bir halk vardı. Bu halk bütün dünya tarafından kendini dışlanmış hisseden Alman halkıydı. Bu millet, halk okulunda kimsenin kendisiyle top oynamak istemediği bir öğrenci gibiydi"⁹.

"Milli aidiyet" konusu şampiyonanın başladığı bu günlerde Almanyada da tekrar canlanmış ve Patriotism tartışmalarıyla tekrar komoyunun gündemine taşınmıştır. Bu tartışmayı da başlatan Milli Takım menejeri O.Bierhoff'un taraftarlardan "pozitif milliyetçilik" beklediklerine dair açıklamaları olmuştur. Bierhoff'a ilk destek Alman başbakanı A. Merkel'den gelmiştir. "Fakat Bierhoff bu söylemlerinin tartışmasız bir şekilde kabul edilmesini istememiş; fakat destek beklediğini de ifade etmiştir. Ünlü futbol adamı F. Beckenbauer, futbol yorumcusu

7 Osterkorn,T.: Ein neues Deutschland, internet adresi <http://www.stern.de/magazin/heft/563702.html?nv=cb> alıntı tarihi:08.07.06

8 Frankfurter Allgemeine Zeitung artan milliyetçilik duygularının ve milli sembollerin bu derece ön plana çıkarılmasının Almanyanın nazi geçmişinin unutulmasına sebep olmaması gerektiğini savunmaktadır."Almanlar normalleşmiş, olgunlaşmış ve davranışları kestirilebilir olmuştur. Kimse anlamak istemese de bu yine Amerikalardan alınan bir şey sayesinde olmuştur. Bu durum tarihsel bir dönüm noktasıdır ve milli tarihle sağlıklı bir ilişki kurmak olarak değerlendirilebilir. Fakat bu duyguları sergilerken Alman halkı adına işlenmiş insanlık suçu devamlı hafızalarda korunmalı; fakat ortak bilincide tamamen kapatmamalı ve bütün zamanlar için geçerli olabilecek ortak bir milli benliğe engel olmamalıdır.. Bugün kimsenin Alman omaktan utanmamayışı Almanların işledikleri insanlık suçunun inkarını ve bunun sorumluluğunu unutturmamalıdır. Bu sorumluluk II.dünya savaşından beri hiç unutulmamıştır". Rüb, M. Nationalflaggen, allüberall Nationalflaggen, alıntı tarihi 08.07.06, internet adresi: <http://www.faz.net>

9 A.g.y.

G. Netzer ve P. Mayer Bierhoff'a desteklerini bildirirken sadece Klinsman'ın selefi olan R. Völlner bu girişimi ve isteği aptalca bulduğunu ifade etmiştir¹⁰. Bu tartışma sadece bir çok televizyon ve gazetede değil, caddelerde ve stadlarda da yapılmış; karşı itirazlara rağmen genel anlamda destek görmüştür. Almanlar bu pozitif milliyetçiliği şampiyona boyunca bol bol sergilemiştir. Hatta Alman milli marşı bile daha önce bir çok oyuncu tarafından hiç bilinmezken¹¹ bu şampiyonada oyuncular milli marşlarını ezbere bilmeseler de seyircilerle birlikte söylemişlerdir.

Bu tartışmanın yanı sıra diğer bir tartışmada bu milliyetçilik duygularının kalıcı olup olmadığıdır. Tarihçi Hans-Ullrich Wehler bu şampiyonada ortaya çıkan milliyetçiliğin eski nazi milliyetçiliğiyle bir ilgisinin bulunmadığını, futbolla ortaya çıkan bu duygunun daha çok bir "yedek milliyetçilik" olduğunu çünkü bu milliyetçiliğin milli takım ve milli renklerle ortaya çıktığını söylemektedir. Ona göre, Alman bayrağının yeniden keşfi "olağanüstü bir durum" olup bu vesileyle nasyonalizm tehlikesinin açığa çıkma ihtimali oldukça zayıftır¹². Diğer bir ünlü tarihçi P.Nolte Almanyanın ve Almanların değiştiğini, artık yeni bir generasyonun olduğunu ve bu generasyonun önceki generasyonun aksine mili sembollerle hem daha az zorluklarının olduğunu hem de milli sembollerle daha içli dışlı olduklarını vurgulamaktadır. Bugün Alman bayrağını dalgalandıranlar artık aşırı sağ suçlamalarına maruz kalmamaktadır. Bu olguya rağmen *Focus* dergisi uluslararası araştırmalarda Almanların hâla diğer milletlere göre kendisini "daha az değerli" bulduğunu ve araştırmada Almanların en alt yeri işgal ettiğini bildirmektedir¹³.

Bu tartışmalar bağlamında *Die Welt* gazetesinin Nestlé'nin onursal başkanı H. Maucher ile Almanyada yükselen milliyetçilik akımları üzerine yaptığı röportaj bu konu hakkında iş dünyasının görüşlerini dile getirmesi açısından oldukça önemlidir. *Die Welt*'in dünya futbol şampiyonası bağlamında ortaya çıkan bu milliyetçilik dalgasını nasıl bulduğuna dair soruya

¹⁰ Röttgen, K.: Wir sind Bierhoff, alıntı tarihi 06.07.06, internet adresi: <http://www.sueddeutschezeitung.de/sport/weltfussball/artikel/832/77755/artikel.html>

¹¹ Almanyada ne ilk ne de ortaöğretimde milli marş okunmaz. Ayrıca okulda ezbere de öğretilmez. Fakat bu şampiyonadan sonra Hessen eyalet başbakanı Koch okullarda bu uygulamanın başlatılması gerektiğini ve bununla ilgili kanuni düzenlemenin CDU tarafından yönetilen eyaletlerde yapılacağını duyurdu.

¹² Todt, J.: Flaggenparade der WM- Patrioten, alıntı tarihi 10.07.06, internet adresi: <http://www.spiegel.de/politik/debatte/0,1518,420927,00.html>

¹³ http://focus.msn.de/politik/deutschland/nationalstolz_nid_30428.html.

Maucher şöyle cevap verir: "Bunu gayet iyi buluyorum. Bu olgu gerçi dünya futbol şampiyonası sırasında biraz abartılmış olup şampiyona sonrasında hızını kesecektir. Fakat bu olgu biz Almanların nihayet milliyetçiliğe dair normal bir ilişkiye sahip olabileceğimizi göstermiştir. Bu sürecin tamamen normelleşmesi yarım generasyon daha sürecektir. Fakat bu şampiyonada ortaya çıkan bu olgu bu süreci hızlandıracaktır. Bundan da mutluluk duyuyorum"¹⁴. *Die Welt*'in açığa çıkan bu milliyetçiliğin Neonazilerin ekmeğininie yağ sürdüğü iddalarını nasıl yorumlarsınız sorusunu Maucher şöyle yanıtlamaktadır: "Bu bir saçmalık. Aslında bunun tam tersi doğrudur. Yani ölçülü bir milliyetçilik Neonaziler ve onun gibi düşünenlerin elinden milli sembollerimizin geri alınmasını sağlar. Unutulmamalıdır ki uluslararası toplulukların büyüklüğü nisbetinde - Avrupa Birliği gibi - toleransın yanında milli benlik şuuru olmazsa olmaz bir şarttır"¹⁵. Sosyoloji profesörü W. Sofsky ise güncel olan milliyetçilik akımının hem olumlu hem de olumsuz anlamda abartılmaması gerektiğini bu duygunun zararlı olmadığını fakat aynı zamanda çok faydalı da olmadığını vurgulamaktadır. Sofsky oldukça ilginç olan şu tespitte bulunur: "Yıllardan beridir bu ülkede birliktelik duygusu utanılacak bir şey olarak algılanmıştır. Diğer uluslar kendi milli seromenilerini rahat bir şekilde uygularlarken Almanların çoğu kendi tarihleriyle uğraşmak zorunda kalmışlardır. Eşi benzeri olmayan soykırım ve kaybedilen iki dünya savaşından sonra milli gurur, sorumluluk duygusuna karşıt bir şey olarak görülmüştür. Yıllar içinde gelişen ahlaki iyileşmeden sonra bazıları tekrar içe dönmenin zamanının geldiğini düşünmektedirler"¹⁶. Spor sosyolojisi profesörü G. Klein dünya şampiyonası dolayısıyla ortaya çıkan biz duygusunun sebepleri hakkında yine *Die Welt*'de yapılan röportajda önemli saptamalarda bulunmaktadır. Klein bu olgunun geçici bir olgu olabileceği endişesini taşıdığını; gerçektende insanlarda şampiyona sırasında yardımlaşma ve kaynaşmanın arttığını, fakat bu sürecin bu hızıyla devam etmesinin de zor olduğunu belirtmektedir. Gazetecinin sokaklarda, arabalarda gittikçe artan bayrak sayısının bir kitle milliyetçiliğinin işareti olup olmadığı sorusuna Klein şu cevabı vermektedir: "Kitle kavramını dikkatli kullanmalıyız. Geleneksel olarak bu

¹⁴ Seidel, H.: Top-Manager brauchen zwei oder drei Patriotismen, alıntı tarihi 07.07.06, internet adresi: <http://www.welt.de>

¹⁵ A.g.y.

¹⁶ A.g.y.

kavram ne yapacağı belli olmayan tehlikeli bir kalabalığa işaret eder, çünkü kitlenin kontrolü oldukça güçtür. Stadlarda da bir insan kalabalığı vardır; fakat bunlar bir şeyi yaşamak için biraraya geçmiş kalabalıktır”¹⁷. O halde bunlar milliyetçi değiller mi sorusuna Klein şöyle cevap verir: Gençlerin Alman bayrağı ile bu derece içli dışlı olmaları yaşlı Almanlar için anlaşılması zor bir durumdur. Çünkü onlar hiç bir zaman bayraklarının rengini vücuduna ya da yüzlerine sürmemişlerdir. Bu açıdan gençler Alman bayrağına karşı daha rahat bir ilişkiye sahiptirler. Gençler bu şekilde kendilerini başarıya götüren futbolcuların da ait olduğu bir bayrak birliğine aidiyetini bildirmektedirler. Kilnsman’ın takımı takım ruhu, performans, mücadele ve aynı zamanda neşeyi birlikte sergiliyor. Onlar “takım ruhunu” bizzat davranışlarıyla sergiliyorlar. Bu da insanları büyülüyor¹⁸. Muhabirin artan bu milliyetçilik duygularının doğu-batı (doğu ve batı Almanya) tartışmasını bitirip bitiremeyeceği şeklindeki bir soruya Klein ilginç bir tespitle cevap vermektedir. ”Bu büyük olay yani dünya şampiyonası sadece biri dışında (Leipzig) batı Almanyadaki stadlarda oynanmaktadır. Şampiyona’ya katılan bütün milli takımlar kendi kalacak yerlerini batıdan seçmişlerdir. Burada bir dengesizliğin olduğu açıktır. Bununla birlikte bu dünya şampiyonasının –kalıcı olup olmadığı bir yana- Almanya için yeni bir bilinçlenme getirdiği ortadadır. Berlin duvarının yıkılmasından sonra ikinci kez aynı duyguyu şampiyona vesilesiyle yaşıyoruz. Duvarın yıkıldığı zaman insanlar ‘Biz tek halkız’ diye bağırıyorlardı. Bugün aynı insanlar- hatta burada yaşayan diğer etnik gruplardan olanlar da- ‘Biz Almanyayız’ diye bağırıyorlar”¹⁹. Bizce bu yorum biraz iyimser bir yorumdur. Batı ve doğu Almanya ve Almanlar arasındaki gerek ekonomik gerekse zihinsel farklılık hemen öyle bir çırpıda geçici bir takım duygusal dalgalanmalarla kapanmayacak boyuttadır. Dünya futbol şampiyonası gibi uluslararası bir turnuvanın aynı ülkenin farklı bölgelerde yaşayan insanlarını biraraya getirmesi gayet normal bir olgudur. Fakat bu tespit ne kadar doğruysa, hâla iki Almanyanın birleşmesinden hiç memnun olmayan hem doğuda hem de batıda azınsanmayacak sayıda Almanın da bulunduğu bir o kadar gerçektir.

¹⁷ <http://www.welt.de>, yayın tarihi 24.06.06, alıntı tarihi: 09.07.06.

¹⁸ A.g.y.

¹⁹ A.g.y.

Die Welt gazetesinin köşe yazarlarından M. Kamann “Almanların kendilerini keşfi” adı altında yazdığı başyazıda ülkedeki milliyetçilik dalgasından herkesin etkilendiği ve bu etkinin garip bir biçimde normalde zor menmun olan bir millet olan Almanlarda genel bir iyimserlik ve memnuniyet havasının doğmasına sebep olduğu saptamasında bulunur. “Şimdiye kadar komuyunda Almanya’ya karşı gösterilen sevgi her zaman bir takım kimselerin hiç hoşlanmadığı bir şeydi. Almanya’da Patriotizm, devamlı postnasyonalist suçluluk kompleksi ve sol internasyonalizmine karşı mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bununla birlikte dünya şampiyonasında 30 milyon Almanın Alman bayrağını sallamalarını tabuların yıkılması olarak betimlemek de anlamsızdır. Fakat bugünden itibaren artık Almanyada baskı altına alınmış bir Patriotizm’den bahsetmekte mümkün değildir”²⁰. Kamann’ın son iki cümlesi oldukça isabetli olup; aslında bu konu hakkında ileri sürülen farklı fikirlerin özeti gibidir. Yani dünya futbol şampiyonası boyunca görülen milliyetçilik dalgasının, Almanların herkes tarafından bilinen tarihlerine ve milletlerine karşı olumsuz duyguları ve tabuları tamamen ortadan kaldırması mümkün değildir. Bu doğrunun yanında, bu aktüel dalganın yıllardır baskı altında tutulan Alman olma bilincini, milli sembolleri sahiplenmeyi ve ‘biz duygusunu’ açığa çıkarttığı gerçeğini de yabana atmamak gerekir.

Bizim için bütün bu tartışma ve yorumlardan daha önemlisi bütün şampiyona boyunca – Milli Takımımızın şampiyona’ya katılmadığında dolayı- Almanyada yaşayan Türklerin Alman milli takımını kendi takımları gibi desteklemeleri olgusuydu. 2002 dünya futbol şampiyanasında ülkede yaşayan Türklerin Alman bayraklarıyla Alman milli takımını desteklemeleri sözkonusu olmamıştı. Bu destek Alman bayrağının kırmızı rengi (ki bayrağın tam ortasını oluşturur) üzerine ayyıldızın konmasına kadar gitti. Bu olgu Patriotizm tartışmalarıyla birlikte Türklerin ve diğer yabancılara Alman toplumuna integrasyonu tartışmasını da yeniden alevlendirdi. Bu arada Nordrhein Westfalen eyalet hükümeti integrasyon için yeni bir aksiyon planı açıkladı²¹ ve bu

²⁰ Kamann, M.: Zufriedenheit mit der Zufriedenheit. Deutsche Selbstentdeckung, alıntı tarihi 07.07.06, internet adresi: <http://www.welt.de>

²¹ Bu planın en önemli özelliği Almanyada ilk defa bir eyalet hükümeti tarafından integrasyon konusunda yapılmış somut ilk plan olmasıdır. Bu planın içeriğinden bazıları şunlardır; yabancılar için dil eğitiminin ilkoluldan önce başlaması, tamgün okul imkanlarının artırılması ve yabancı öğrenciler için kaliteli mesleklere girişin kolaylaştırılması, cami derneklerinin okullardaki din dersinin verilmesinde yardımcı olmaları, uzun zamandan beri

plan bir çok Türk derneğinden de kabul gördü. Bu bağlamda Türk-Alman formunun başkanı olan B.Arslan şimdiye kadar yapılan integrasyon çalışmalarında duygusal yönün ihmal edildiğini, şu anda oldukça aktüel olan Alman milliyetçiliği fikrinin göçmen derneklerinde oldukça kuvvetli bir biçimde hissedildiği saptamasında bulunmaktadır. Ayrıca Arslan göçmenlerde açığa çıkan bu Almanya sevgisinin integrasyon çabalarınında yardımcı olacağı inancındadır. Çünkü ona göre toplumdaki çoğunlukla, paralel topluluklar arasındaki uzaklık ancak ortaklaşa paylaşılan Patriotizm duygusuyla giderilebilir. Bundan dolayı o, Almanya sevgisinin bu ülkede yaşayan ya da sonradan gelen yabancılara da açılması gerektiğini savunmaktadır. Hatta bu açılımı o, camilere Alman bayrağı asılması isteğine kadar ileri götürmüş bulunmaktadır²². Ayrıca Arslan şampiyona vesilesiyle Türklerde açığa çıkmış olan bu dalganın ve taraftarlığın dünya futbol şampiyonasından sonra da kaybolmayacağından emin olduğunu söylemektedir²³. Arslan'ın bu yorumunu ve camilere Alman bayrağı asılması isteğini oldukça abartılı bulduğumuzu on yıla yakın Almanyada yaşamış biri olarak tespit etmek istiyoruz. Arslan'ın yorumu belki Almanyada yaşayan orada doğup büyümüş üçüncü nesil için geçerli olabilir. Ayrıca bu durum gerçekten geçici bir durumdur ve Türkler kendi takımlarının şampiyonada olmaması dolayısıyla Alman milli takımını desteklemişlerdir. Bu destekten hareketle Türklerde de bir Alman milliyetçiliğinin başladığı tespitinde bulunmak oldukça yanlıştır. Bunun yanlış olduğunun en güzel kanıtı, Türklerin maçlara götördükleri Alman bayrağının kırmızı bölümüne ayyıldızı yapıştırmış olmalarıdır.

Türklerin Alman milli takımını desteklemeleri Alman medyasında da geniş yer bulmuştur. *Focus*, Türklerin hem Türk hem de Alman bayrağıyla birlikte Alman milli takımının

Almanyada yaşayanların sınırdışı edilmelerinin zorlaştırılması, integrasyon kurslarının yaygınlaştırılması, göçmenler için aile merkezlerinin kurulması vb. Almanya Türk toplulukları başkanı Kenan Kolat NRW eyaletinin bu planının desteklenmesi gerektiği, çünkü Almanyada ilk defa bir eyalet hükümetinin böyle somut bir proje geliştirdiğini ifade etmektedir. Türkiye Araştırmaları Merkezi başkanı Faruk Şen de bu planı desteklediğini açıklamıştır

²² B.Arslan bununlada yetinmemekte Almanların bile şimdiye kadar akıllarına gelmemiş olan şehir merkezlerine girerken şehir adını ve şehrin hangi bölgeye ait olduğunu gösteren şiltlere Alman bayrağının eklenmesi ve okullarda (aynen Hessen eyalet başbakanı Koch gibi) Alman milli marşının okunması gereğinden bahsetmektedir. Yabancılara Alman milli duygusunun verilmesi için politik Patriotizmin önemini vurgulayan Arslan, okullarda yabancı öğrencilere Alman anayasasından ve hukuk devleti olma özelliğinden dolayı gurur duymaları gerektiğinin öğretilmesini de salık vermektedir.

²³ Reimann, A.: Deutschlandflaggen für Moscheen, alıntı tarihi 07.07.06, internet adresi: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/0,1518,424823,00.html>

maçlarını izlediklerini sanki Alman milli takımını -Türkiye katılmadığı için- kendi milli takımları gibi tuttukları ve bunun da integrasyona çok büyük katkı yaptığı yorumunu yapmaktadır.²⁴ *Stern*'de bu konu üzerinde önemle durmaktadır. "Bir çok Türk göçmeni Almanyadaki Patriotizm dalgasından etkilenmiş olup Alman milli takımıyla birlikte titremektedir. Kreuzberg'de²⁵ Alman bayrakları Türk manavlarının camlarını süslemektedir. Türk milli takımı şampiyona'ya katılmadığından dolayı Türkler aynı ülkede birlikte yaşadıkları insanların oluşturduğu Klinsmann takımına sevgilerini keşfettiler. Şampiyona başladığından beri Türkler Almanlarla birlikte sevinmekte ve araba konvoylarının en ön sıralarını işgal etmektedirler. Arabalarının bir kenarında ayyıldızlı Türk bayrağı, diğer tarafında Alman bayrağı dalgalanmaktadır"²⁶. Bu bağlamda Almanya Türk Dernekleri başkanı Kenan Kolat'ın ifadeleri oldukça çarpıcıdır. "Benim kalbim Türkiye aklım Almanyadır"²⁷. Polat hem Fenerbahçe hem de Herta Berlin taraftarı olduğunu ve bu şampiyonada göçmenlerin Alman milli takımını desteklemelerinin kendisi için sürpriz olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca yabancıların medyada devamlı olumsuz haberlerle anıldığı bir zamanda böyle olumlu bir durumun ortaya çıkmasından da ayrıca sevindiğini belirtmektedir. "Bu olgu bize yabancıların kendilerini bu topluma ait hissettiğini göstermektedir. Bu duygu uyduruk bir his olmayıp kalpten gelmektedir"²⁸. Türkiye Araştırmaları Merkezi başkanı Faruk Şen'de Türklerin şampiyona sırasında tamamen Almanya ile dayanışma içinde olduklarına inanmaktadır. Aslında Şen'e göre bu yeni bir olay da değildir, çünkü Borussia Dortmund ve diğer Bundesliga takımlarında oldukça fazla Türk kökenli oyuncunun varlığı bilinmektedir²⁹. Alman cumhurbaşkanı H.Köhler'de Kolat ve Şen gibi şampiyonada ortaya çıkan milliyetçilik dalgasının integrasyona yardım edeceği kanatini

²⁴ <http://www.focus.msn.de/deutschland/politik.html>

²⁵ Berlinde Türklerin yoğun olarak yaşadıkları bir semt.

²⁶ <http://www.stern.de/sport-motor/wm2006/news/563600.html?nv=cb>

²⁷ A.g.y.

²⁸ A.g.y.

²⁹ "Türklerin Almanları ne oranda destekledikleri tabiki tamamen kestirilemez fakat Kreuzberg'de-burası küçük İstanbul olarak adlandırmaktadır- Alman bayrağı satışı oldukça artmıştır. Engin Nesil ve Şakir Şeref bayrak göstermenin bir şeref meselesi olduğunu düşünmektedirler. Onlar dükkanlarında günlük 20'ye yakın Alman bayrağı satmaktadırlar. Ve herikiside gelecek kutlamalarda konvoyda olmak istemektedir. Nesil bu konvoyda yabancıların Almanlardan daha fazla olduğunu Şeref ise ayrıca Almanların bayraklarını artık rahatça göstermelerini iyi bulduğunu ve artık Almanların bayraklarını göstermekten utanmadıklarını ifade etmektedir". A.g.y.

taşımaktadır. Köhler bu tezini destekleyen en önemli olgunun Almanyada yaşayan Türklerin şampiyona boyunca gösterdikleri davranışlar olduğunu ifade etmektedir. O, Almanyada yaşayan Türk gençlerine hangi takımı tuttukları sorulduğunda „tabiki Almanya“ cevabı alındığını, Almanya için bundan daha iyisinin düşünilemeyeceğini ve integrasyonun bu şekilde başarıya ulaşacağını ifade etmektedir³⁰. Köhler ayrıca caddelerde ve stadlarda asılmış olan bayraklardan çok memnun olduğunu; ayrıca nosyonalizm suçlaması olmaksızın Almanların kendi bayraklarıyla kurdukları özdeşliğin kendini ayrıca çok mutlu ettiğini ve bu duygunun Almanlara gelecek için cesaret ve ümit vermesi gerektiğini ifade etmektedir. Alman başbakanı Angele Merkel de cumhurbaşkanı Köhler’e benzer görüşler ileri sürmüştür.

Bilindiği gibi Almanya yarı finalde İtalya’ya yenilmiş ve şampiyonadan elenmişti. Her ne kadar Almanyanın elenmesi Almanları oldukça üzümüş isede şampiyona boyunca oluşan ya da kabaran „biz duygusu“ ve milliyetçilikten oldukça memnun gözükmektedirler³¹. Bu memnuniyet cumhurbaşkanı H. Köhler’in şu sözlerinden rahatça anlaşılmaktadır. “Finale kadar gidemedik. Fakat buna rağmen siz [Alman Milli Takımı] bütün Almanların kalbini kazandınız. Ülkemiz kendi milli takımında bir örnek bulmuştur. Aynı zamanda Almanya’ya yurt dışından bir çok dostta kazandırdınız.. Milli takımımız oldukça güzel bir futbol ortaya koymuştur. Bu takımın bundan daha fazla iş yapacağından eminim. Aynı başarıyı gelecek Avrupa Şampiyonasında da sizden bekliyorum³². Yarı finalden elenmiş olmasına rağmen Alman milli takıma karşı gösterilen bu sevgi ve memnuniyet bütün Almanlar’ın ortak duygusudur.

Almanya 3.lük maçında Portekizi yenerek dünya üçüncülüğü ünvanını kazanmıştır. Bu maçtan sonrada diğer maçlarda olduğu gibi eğlenceler ve partiler düzenlenmiş; Almanlar bu üçüncülüğü de doyasıya kutlamışlardır. Yalnızca Berlin’de bir milyon seyirci bu maçı izlemiştir.

³⁰ <http://www.faz.net>

³¹ Buna güzel bir örnek maçtan sonra Bayern eyaleti başbakanı E. Stoiber’in şu ifadeleridir.”Tutkuyla futbol oynayan Alman milli takımının güzel bir oyununu seyrettik. Dünya şampiyonası boyunca tüm ülkenin tek yürek olması şampiyona sonrasında da Alman milli takımının en büyük kazancı olarak kalacaktır”. Buna benzer bir değerlendirme de Schleswig-Holstein eyalet başbakanı P.H. Charstensen’den gelmiştir ”Başını dik tur J.Klinsmann! Bu yenilgi acı veriyor. Fakat hepimiz sizinle gurur duyuyoruz. Milli takım büyük bir sempati topladı ve parlak bir geleceği var. Bize tamamen yeni bir “Biz Duygusu” kazandırdığınız için size sonsuz teşekkürler”. <http://www.faz.net>

³² A.g.y.

Spiegel'in haberine göre bu kutlamalar birincilik kutlaması kadar coşkulu olmuştur. Yarı final karşılaşmasında İtalya'ya karşı kaybedilen maç hemen hemen unutulmuştur. Berlinli bir futbolsever'in şu tespiti bütün Almanlar adına söylenmiş gibidir: "Takımımız dünya şampiyonu olmasa bile bizim için dünya şampiyonudur. Hiçbir dünya şampiyonasında Alman halkı bu şampiyonada olduğu kadar takımının arkasında olmamıştır"³³.

Sonuç:

2006 dünya futbol şampiyonası özetle Alman halkının ya da te tek tek her bir Almanın kendini yeniden keşfetmesine, kendi milli sembolleriyle yeniden barışmasına, nasyonalizm korkusu olmadan da bir insanın vatanını ve bayrağını sevebilme imkanının görülmesine sebep olmuştur. Şampiyona'yı bir ay boyunca canlı takip eden *Milliyet* gazetesinden H.Cemal de benzer çıkarımlarda bulunmakta ve yükselen bu milliyetçiliğin bazılarında yarattığı kaygılara parmak basmaktadır. "Dünya Kupası boyunca yalnız futbol konuşmadı Almanya. Aynı zamanda kendi kendisiyle hesaplaştı. Futbol konuşurken, geçmişini de konuştu. Milliyetçiliği, yurtseverliği, hatta milli marşıyla bayrağını tartıştı. Ve dünyaya anlatmaya çalıştı ki, ben artık o eski Almanya değilim, değiştim. Milliyetçilik kötü bir şey Almanya'da. Hitler döneminin, Nazizm'in, Yahudi Soykırımı'nın çağrışım ve imgelerini uyandırıyor. O yüzden, Dünya Kupası sırasında Alman bayraklarının bu kadar görünür hale gelmesi, Alman Milli Marşı'nın bu kadar heyecan ve yüksek sesle, kol kola, omuz omuza vererek söylenmesi, "Alman olmaktan gurur duyuyorum!" sözünün kulaklara fazlasıyla çalınması, rahatsızlık yarattı"³⁴.

Fakat bütün bu yaşananlarda abartılacak bir durum sözkonusu değildi. Almanya geçmişiyile yüzleşmiş ve kendi sorumluluğunu kabul ederek tarihte yeni bir sayfa açmayı ilk defa bu şampiyona vesilesiyile denemişti. Yukarıda değindiğimiz gibi aslında bayrak, milli marş ya da diğer milli sembollerin abartılı şekilde gösterilmesi yıllardır bazı kaygı ve korkularla gösterilemeyen her millette olması gereken normal bir vatanseverliğin işaretleriydi.

³³ Hertrich, M.: Landesweite Party, alıntı tarihi 09.07.06, alıntı adresi:<http://www.spiegel.de/panorama/0,1518,425775,00.html>

³⁴ Cemal,H.:Hayat peri masalı değil, alıntı tarihi 12.07.06, alıntı adresi:
<http://www.milliyet.com.tr/2006/07/12/yazar/cemal.html>

Aslında olup bitenler Batı uygarlık ve felsefesinde oldukça derin izlere sahip olan bir milletin sadece ve sadece II. Dünya Savaşı sırasında cereyan eden Yahudi Soykırımıyla anılmaktan artık bıktığını, kendilerinin de pekala herhangi bir Avrupa ülkesi gibi milli bir gurura ve milli bir birliğe- her türlü baskılara ve aşağılamalara rağmen- sahip olabilmelerini ve bunu da rahatça sergilemeye haklarının olduğunu ifade etmekten başka bir şey değildi. Avrupanın diğer milletleri acaba insanlık suçu açısından çokmu masumdular? Onların tarihinde de sayılamayacak kadar insanlık suçu işlenmemiş miydi? Bütün bu işlenen suçlar mesala bir Fransada Fransız milli gururunun bir tarafa atılmasını gerektirmemişti. Belkide Almanlar dünya futbol şampiyonası sırasında takımlarını hararetle desteklerken ilk defa bu kadar kuvvetli bir şekilde kendilerinin Alman Milliyetine olan aidiyetlerini haykırıyorlardı. Vatan ve millet sevgisinin bütün insanlar için olduğu kadar kendilerinin de en doğal hakları olduğunu; ve bu duyguların hiç bir şekilde - şimdiye kadar olduğu gibi- Nazizim olarak değerlendiremeyeceğini ve Almanların milletler arenasında artık bu suçlamalardan kurtulması gereğini hem kendi insanlarına hem de dünyaya ilan etmişlerdi.

Kaynakça

Cemal, H.: <http://www.milliyet.com.tr/2006/07/12/yazar/cemal.html>

Duden - Die sinn- und sachverwandten Wörterbuch , 2. Aufl. in neuer Rechtschreibung
Mannheim 1997.

Hertrich, M.: Landesweite Party, alıntı tarihi 09.07.06,
<http://www.spiegel.de/panorama/0,1518,425775,00.html>

Frankfurter Allgemeine Zeitung: <http://www.faz.net>

Focus: <http://www.focus.msn.de/deutschlnad/politik.html>

Kamann, M.: Zufriedenheit mit der Zufriedenheit. Deutsche Selbstentdeckung, alıntı tarihi 07.07.06, <http://www.welt.de>

Mohr, R.: Der Patriotismus-Pegel, alıntı tarihi 10.07.06, İnternet adresi
<http://www.spiegel.de/kultur/gesellschaft/0,1518,420451,00.html>

Mayer, I.: Nationalstolz, alıntı tarihi 07.07.06. İnternet adresi:
http://focus.msn.de/politik/deutschland/nationalstolz_nid_30428.html

Osterkorn, T.: Ein neues Deutschland, alıntı tarihi 08.07.06, internet adresi

<http://www.stern.de/magazin/heft/563702.html?nv=cb>

Reimann, A.: Deutschlandflaggen für Moscheen, alıntı tarihi 07.07.06,

<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/0,1518,424823,00.html>

Röttgen, K.: Wir sind Bierhoff, alıntı tarihi 06.07.06, <http://www.sueddeutschezeitung.de/sport/weltfussball/artikel/832/77755/article.html>

Stern: <http://www.focus.msn.de/deutschland/politik.html>

Seidel, H.: Top-Manager brauchen zwei oder drei Patriotismen, alıntı tarihi 07.07.06, <http://www.welt.de>

Todt, J.: Flaggenparade der WM- Patrioten, alıntı tarihi 10.07.06,

<http://www.spiegel.de/politik/debatte/0,1518,420927,00.html>